

CSALÁDI ÉS ÓVODAI IRODALMI NEVELÉSÜNK KÉPE

KASZÁS JÓZSEF

Az újvidéki, pančevói, a zrenjanini, szabadkai és zombori regionális oktatásügyi és pedagógiai intézetekkel karöltve 1976-ban felmérést végeztem irodalmi nevelésünkről nagyszámú vajdasági magyar tannyelvű óvodai csoportban. Céлом az volt, hogy betekintést nyerjek egyfelől abba, hogy milyen spontán irodalmi hatások érik óvodásainkat a családban, másfelől, hogy lássam, milyen szervezett irodalmi nevelésben részesülnek gyermekeink az óvodákban.

A felmérés kérdőíves módszerrel történt. 135 óvónő válaszolt arra, hogy *a)* Milyen meséskönyve, verseskönyve van az óvodás gyermeknek a családban?, *b)* Melyik egy-egy gyermek legkedvesebb meséje?, *c)* Mely irodalmi művek, versek, mesék és elbeszélések kerültek feldolgozásra az óvodában az elmúlt 4 iskolaévben, 1972-től 1976-ig?

A felmérés eredménye több hasznos és elgondolkodtató tanulságra hívja fel a figyelmet:

a) A megkérdezett 3926 óvodás gyermeknek összesen 3783 könyve van. Tehát men jut minden gyermekre egy-egy meséskönyv vagy verseskönyv sem. 45 gyerek azt válaszolta, hogy otthon nincs könyve.

Óvodásaink könyvvállománya a következő képet nyújtja: Marika-könyv 734, Icinke-picinke 285, Első meséskönyvem 255, Kis gyermekek nagy meséskönyve 238, Piroska és a farkas 232, Cini-cini muzsika 231, Mindennapra egy mese 223, Grimm legszebb meséi 222, Gőgös gúnár Gedeon 190, Hófehérke 151, Heidi-könyv 110, Meseország kapuja 87, Hatrongyosi kakasok 86, Jancsi és Juliska 76, Mackó anyó dajkát keres 74, Mosó Masa mosodája 69, Hamupipőke 63, Pöttyös Panni és Kockás Peti naplója 61, 77 magyar népmese 52, Andersen meséi, 52, Csizmás kandúr 41, A farkas és a hét kecskegida 37, Csipkerózsika 36, Második meséskönyvem 35, A három törpe 34, Többsincs királyfi 32, Bóbita 27, Hüvelyk Matyi 21, Az aranyalmafa 17, A vitéz szabólegény 15, Ezeregyéjszaka meséi 14, Óreg néne őzikéje 13, Óvodások könyve 11, Hétféjű sárkány 11, A három kismalac 10, A brémai muzsikuskok 9,

Zimzizim 8, Szélördög 7, Ablak-zsiráf 7, La Fontaine: Mesék 7, Körtemuzsika 4, Gulliver utazása Lilliputban 4, Csupa új mese 4, Robin Hood 4, János vitéz 3, Sárkányország 2, Anyám tyúkjá 1, A csókalányok 1 és a Vietnami népmesék 1 óvodás gyermek otthoni könyve.

Nem lehetünk megelégedve az egy gyermekre eső könyv számával sem, de még kevésbé lelkesedhetünk a könyvek esztétikai-pedagógiai értékük alapján való számaránybeli megoszlásával. Elgondolkodtató, hogy az alacsony művészi értékű Marika-könyvek abszolút és relatív is kétségbeejtően nagy előfordulási számukkal beárnyékolják a családi irodalmi nevelést. Ezt a nem kívánt irodalmi és képzőművészeti spontán nevelői hatást még sötétebb színtelűvé teszik az óvodás korú gyermekeknek mesei világuk és mondanivalójuk alapján nem való Jancsi és Juliska, Pirooska és a farkas Grimm-könyvek. S mintha hazai könyvkiadásunk nem is lenne, egyetlenegy jugoszláviai magyar költő, író könyve se él óvodásaink emlékezetében, szívében. Önkéntelenül adódik a kérdés, hogyan tudunk ezen a tarthatatlan helyzeten változtatni. Úgy, hogy ha csak jó, csak művészi értékű és gyermekeknek való képeskönyveket, verses- és meséskönyveket, valamint elbeszélésköteteket adunk ki, és ha sürgősen megjelentetjük hazai költőink, íróink gyermekeknek való legjobb verseit és elbeszéléseit lehetőleg gazdagon illusztrált antológiákban. Hogy a jó irodalmi anyagú és gazdag illusztrációjú gyűjtemények, antológiák kedvesek a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt, mi sem bizonyítja beszédesebben, mint az Icinke-picinke, az Első meséskönyvem, a Kis gyermekek nagy mesekönyve, a Mindennapra egy mese és a Cini-cini muzsika antológiák viszonylag nagyszámú előfordulása óvodásaink otthoni könyvei között. Tehát, amint adatainkból kitűnik, a szülők nemcsak az olcsóbb könyveket vásárolják gyermekeiknek. Szívesen megveszik a drágább, de jó anyagú és gazdagon illusztrált antológiákat is. Csupán a kiadói politikán múlik, hogy milyen könyvek jutnak gyermekeink kezébe.

b) Családi spontán irodalmi nevelésünknek a gyermekek könyvtárányában tükröződő képét még teljesebbé teszik az óvodások válasza arra a kérdésre, hogy melyik a legkedvesebb meséjük. Helyszűke miatt csak a 30 legkedvesebb mese címét közöljük úgy, hogy a cím után számmal jelöljük azt is, hány gyereknek a legkedvesebb a közölt mese.

Pirooska és a farkas 384, Jancsi és Juliska 284, Öreg néne őzikeje 219, Hófehérke és a hét törpe 218, Marika-történet 204, Hamupipőke 167, A farkas és a hét kecskegida 109, Csizmás kandúr 79, Hüvelyk Matyi 67, A három kismalac és a farkas 61, Csipkerózsika 53, A kismalac és a farkasok 53, A brémai muzsikások 46, Nagyhatalmú Sündisznócska 46, A három törpe 43, Heidi-történet 37, Gógös gúnár Gedeon 32, A kevély kiskakas 30, A kiskakas gyémánt félkrajcárkája 28, Icinke-picinke 28, Didergő király 25, Nyakigláb, Csupaháj, Málészáj 24, Pöttyös Panni 23, A táncos bárány 23, A vitéz szabócska 21, Nagytakarítás a napnál 21.

Kecske bízta a káposztát 20, Sün Balázs 19, A félig nyúzott bakkecske 19, A két kicsi bocsk meg a róka 19.

Amint látjuk a könyvpiacon kapható a megnyerő illusztrációjú könyvek döntően befolyásolják a szülők könyvválasztását, s az általuk vásárolt könyv nagyjerejű irodalmi ízlésformáló tényező. Így válnak óvodás korú gyermekeink legkedvesebb meséivé a nem nekik való Grimm-mesék és az alacsony művészi szintű Marika-történetek, kiszorítva értékes népmeséinket, a műmeséket, a népfelzabardító háborúról szóló történeteket, valamint a máról szóló gyermekelbeszéléseket.

Csak az óvodákban folyó eredményes irodalmi nevelésnek köszönhető, hogy néhány népmese és művészi értékű műmese — ha csak kisszámú előfordulással is — óvodásaink legkedvesebb meséi között szerepel.

c) A 4 iskolaévben a vizsgálat 135 óvodai csoportban 241 verset és 3529-szer, 110 mesét és elbeszélést 1932-szer, valamint 35 lírai népköltészeti alkotást 399-szer és 33 népmesét 882-szer dolgoztak fel az óvónők. Ezekből a számadatokból meggyőzően látható, milyen nagy teret biztosít óvodai nevelésünk az irodalmi műveknek, s éppen ezért nem lehetünk közömböseek az iránt, hogy milyen irodalmi alkotásokkal neveljük óvodásaink irodalmi ízlését és könyv iránti szeretetét. E téren óvodáinkban eredményes munka folyik, ami a jó, a művészi irodalmi anyag kiválasztásában tükröződik. Illusztrációként had mondjuk el, hogy a feldolgozott versanyagban Weöres Sándor 36 verse 844-szer; Gazdag Erzs 26 verse 549-szer; Csanádi Imre 19 verse 333-szor; Nemes Nagy Ágnes 13 verse 282-szer; Osvát Erzsébet 10 verse 48-szor; Petőfi Sándor 8 verse 55-ször; Szabó Lőrinc 6 verse 44-szer; Móra Ferenc 6 verse 81-szer; Zelk Zoltán 5 verse 218-szor; Fehér Ferenc 5 verse 27-szer; Janikovich Ferenc 4 verse 85-ször; Dragan Lukić 4 verse 25-ször; Pósa Lajos 4 verse 55-ször; Szüdi György 3 verse 165-ször; József Attila 3 verse 23-szor; Móricz Zsigmond 3 verse 29-szer; Csányi Gyöngyi 3 verse 42-szer; Tarbai Ede 3 verse 34-szer; Fazekas Anna 3 verse 15-ször; Nadányi Zoltán 3 verse 87-szer; Brasnyó István 2 verse 2-szer; Branko Čopić 2 verse 5-ször; Jovan Jovanović Zmaj 2 verse 2-szer és Gál László 1 verse 1-szer szerepel a versanyagban a még szórványosan előforduló más költők verseivel.

Hatalmas és értékes ez a versanyag, de megdöbbenő, hogy a gazdag hazai magyar gyermekköltészetből alig akadunk benne egy-két versre. Éppen saját költészetünk nincs jelen óvodai irodalmi nevelésünkben. De még mindig jelen van az 1954-ben kiadott s azóta túlhaladott *Virágoskert* versgyűjtemény 34 verse 394 előfordulással.

Semmivel se kedvezőbb az óvodai irodalmi nevelés helyzete hazai gyermekprózánkat illetően. A feldolgozott igazán nagyszámú mese- és elbeszélésanyagban egyetlen mese, elbeszélés sem szerepel hazai írótól, pedig értékes és számottevő a hazai gyermekpróza is.

Miben kell keresnünk családi és óvodai irodalmi nevelésünknek e héza-

gosságát? Nem másban, mint abban, hogy mindmáig nem kötöttük csokorba megnyerő színes illusztrációjú antológiák kiadásával az értékes és gazdag hazai gyermeklírát és -prózát, és abban, hogy az óvodai program anyaga nem tartalmazza a feldolgozandó irodalmi anyagot.

d) Óvodai irodalmi nevelésünk helyzetét vizsgálva megkülönböztetett t figyelmet érdemel azoknak az irodalmi alkotásoknak esztétikai, pedagógiai és gyermeklélektani értéke, amelyek a legnagyobb számban fordultak elő óvodai nevelésünkben a vizsgált 4 tanévben, mert az derít fényt ott folyó irodalmi nevelésünk minőségére. Helyszűke miatt nem tudjuk közzétenni mindazokat az irodalmi alkotásokat, amelyek a vizsgált időszakban (1972—1976) feldolgozásra kerültek. Közöljük tehát műfajonként a 30 leggyakrabban előforduló irodalmi alkotás címét és zárójelben az előfordulási számot, amely — hisszük — elég a szakavatottak számára óvodai irodalmi nevelésünkről való képalkotásra.

d1 A népmesekincs leggyakrabban előforduló alkotásai: *A kiskakas gyémánt félkerajcárja* (133), *A három pillangó* (127), *Nyakigláb, Csuháj, Málészáj* (72), *A kis gömböc* (69), *A három kismalac* (68), *Az aranyszínű bárány* (65), *A nyulacska harangocskája* (63), *A kis ködmön* (49), *A két kicsi bocs meg a róka* (45), *Kutya szeretne lenni* (42), *A félig nyüzözt bakkecske* (39), *A táncos bárány* (27), *A kóró és a kis madár* (27), *Az egér farkincája* (15), *Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack* (5), *A csillagszemű juhász* (5), *Az égigérő fa* (4), *A két bors ökröcske* (4), *A szállást kereső róka* (4), *A szürke ló* (3), *A hét napjai* (2), *Az okos leány* (2), *A kakaska és a jércike* (2), *A szomorú királykisasszony* (1), *A Szel és a Nap* (1), *A háziállatok beszéde* (1), *A róka és a farkas csikót vesz* (1), *Az iregi kakasok* (1), *Hol voltál, te kis nyulacska* (1), *Az ökörszem és a medve* (1).

d2 A leggyakrabban előforduló lírai népköltészeti alkotások: *Május elsején* (51), *Fáj a kutyámnak a lába* (33), *Májusi dal* (29), *Tente, baba, tente* (25), *Naphívogató* (23), *Tavaszi szél vizet áraszt* (22), *Nincs szebb madár...* (20), *Cini-cini muzsika* (18), *Köszöntő anyák napjára* (16), *Hét-mondóka* (15), *Boldog újévet!* (13), *Házasodik a lapát* (12), *Kifordítom, befordítom...* (12), *Ess, eső...* (11), *Kiment a ház az ablakon* (11); *Köszöntő* (10), *Megfogtam egy szünyogot* (10), *Süssünk, süssünk valamit* (10), *Kitrákoty mese* (8), *Csip-csip csóka* (8), *A gúnárom elveszett* (7), *Kiszámoló* (6), *Zengenek az erdők* (6), *Egyet tojik a fűrjecske* (5), *Száráz tónak...* (4), *Csigabiga, gyere ki* (3), *Elment a madárka...* (2), *Hónap-mondóka* (2), *Elment a tyúk vándorolni* (1), *Szita, szita...* (1).

d3 A leggyakrabban előforduló mesék és elbeszélések: *Fazekas Anna: Öreg néne özikéje* (154), *Zelk Zoltán: A három nyúl* (131), *Grimm test-*

vérek: *A brémai muzsikások* (119), Zelk Zoltán: *Az állatok iskolája* (118), H. C. Andresen: *A rút kiskacsa* (111), Gyulai Pál: *A róka, a medve, és a szegény ember* (95), Valentyin Katajev: *Hétszínvirág* (92), Constantinescu: *A három törpe* (92), Kommos István: *A kevély kiskakas* (83), Móra Ferenc: *A didergő király* (72), La Fontaine: *A róka és a gólya* (72), Móra Ferenc: *Sündisznócska lovagol* (68), Grimm testvérek: *Holle anyó* (65), Gárdonyi Géza: *Tyúkanyó mostohagyerekei* (57), Grimm testvérek: *A farkas és a bét kecskegida* (55), Lengyel Balázs: *A csillagos sünn* (53), Móra Ferenc: *Nagyhatalmú Sündisznócska* (50), Grimm testvérek: *A halász meg a felesége* (47), Grimm testvérek: *A vitéz szabócska* (43), Jókai Mór: *A koldus veréb* (41), La Fontaine: *A tücsök és a hangya* (37), Csuka István: *Sünn Balázs* (37); Branko Copić: *Az ötödik század futárja* (33), Ella Peroci: *Velem nem játszik senki?* (30), Arany László: *A kis malac és a farkasok* (30), H. C. Andersen: *A császár új ruhája* (27), Mórícz Zsigmond: *Pityóka iskolába megy* (27), Mészáros Vincéné: *Cic-kom Cilu* (26), Tamási Áron: *A hazug sünn* (24), Arany László: *Icinke-pincike* (22).

d4 A leggyakrabban előforduló gyermekversek: Weöres Sándor: *Szán-csengő* (124), Weöres Sándor: *Buba éneke* (99), Szüdi György: *Magy a traktor* (89), Nadányi Zoltán: *Anyu* (84), Zelk Zoltán: *Tavaszi dal* (75), Csanádi Imre: *Ősz-elő* (73), Weöres Sándor: *Regélő* (73), Benedek Elek: *Itt vannak a fecskék* (72), Weöres Sándor: *Kutya-tár* (71), Weöres Sándor: *Haragosi* (66), Gazdag Erzszi: *A csavargó füstgyerek* (64), Weöres Sándor: *Suttog a fenyves* (63), Gazdag Erzszi: *Tarka cica, fehér cica* (62), Várnai Zseni: *Ibolya* (58), Szüdi György: *Ha megnövök* (53), Jankovich Ferenc: *Anyák napján* (48), Nemes Nagy Ágnes: *Lila fecske* (45), Gazdag Erzszi: *Itt a tél* (43), Weöres Sándor: *Kocsi és vonat* (41), Gazdag Erzszi: *Akom-bákom hadsereg* (39), Várnai Zseni: *Gyöngyvirág* (38), Gazdag Erzszi: *Cinke az esőben* (37), Gazdag Erzszi: *Az ügyes nyulacska* (35), Csanádi Imre: *Hónap-soroló* (34), Csanádi Imre: *Sársokalló* (34), Petőfi Sándor: *Anyám tyúkjá* (33), Móra Ferenc: *A csókai csóka* (32), Nemes Nagy Ágnes: *Mit beszél a tengelice?* (32), Gazdag Erzszi: *A kis kakas rézgarása* (32), Gazdag Erzszi: *A legszebb május* (32).

Szóljunk néhány szót, vonjunk le néhány általános és alapvető következtetést a vizsgált időszakban óvodáinkban feldolgozott irodalmi anyag esztétikai-pedagógiai értékéről.

Óvodai irodalmi nevelésünk eredményességének fokmérője — kétségkívül — a feldolgozott irodalmi anyag esztétikai értéke és az összirodalmi anyagon belül a legjobb, legművészibb gyermekirodalmi alkotások előfordulási, megterheltségi foka, mert csak magas szintű esztétikai, pedagógiai, gyermeklélektani, nyelvi stb. értékekkel rendelkező irodalmi alkotásokkal valósítható meg eredményesen óvodai irodalmi nevelés.

Ebből a szempontból, ha elemezzük a 4 iskolaévben az óvodáinkban feldolgozott irodalmi anyagot, megállapíthatjuk, hogy a bemutatásra került népköltészeti (epikai és lírai) alkotások magas esztétikumú és az óvodás gyermekek korának megfelelő művek. A kiválasztott népmesék, a pozitív eszmei mondanivaló mellett, a gyermeki gondolkodásnak és képzeletvilágnak olyan éltető anyagot nyújtanak, amely gazdagon alkalmazza az állandó meseformulákat, vonzatokat, intenzív, érzelmeket fakasztó nyelvi és stílusbeli kifejezőeszközöket, amelyekkel nemcsak hogy kedvessé válik a mese világa, könnyen érthetővé a mese mondanivalója, hanem emlékezetbe vésődik a mese szövege is, ami már a legnagyobb feladat megvalósítását, a legtávolabbi céll elérését jelenti. (Lásd: A kiskakas gyémánt félkrajcárja, Nyalkigláb, Csupaszáj, Málészáj, A kis gömböc, Az aranszörű bárány, A kóró és a kismadár, A két bors ökröcske és más népmeséket!)

Művészi jellegűket tekintve nem kevésbé értékesek a feldolgozott lírai népköltészeti alkotások sem, amelyekben a népköltésre jellemző egyszerű, könnyed, tiszta nyelvi kifejezésformán túl az emberi élet szépségének csodálata, a vidámság, az izes népi humor stb. jut kifejezésre. (Lásd: Május elsején, Májusi dal, Naphívogató, Tavasz szél vizet áraszt, Köszöntő anyák napjára; Kifordítom, befordítom..., Kiment a ház az ablakon, Kitrákoty mese, Megfogtam egy szúnyogot, Száraz tónak és más alkotásokat!).

Jóllehet örömmel nyugtázzhatjuk, hogy óvodáink népköltészeti anyagkiválasztása a vizsgált időszakban sikeres volt, ami kellő irodalmi műveltségükről tanúskodik, mégis hiányolnunk kell, hogy aránylag kevés népköltészeti alkotást dolgoztak fel. A feldolgozott összmeseyagnak csak 23,07%-át képezik a népmesék és 76,93%-át a műmesék. Az összeműanyaghoz viszonyítva a népköltészeti lírai anyag még elenyészőbb, annak csupán 12,68%-át teszi ki. Pedig tudott dolog, hogy népköltészetünknek az óvodai irodalmi anyag jelentős hányadát kell képeznie, azért, mert népünk legbecsesebb kincse, s mert mondanivalója és kifejezésformája folytán legalkalmasabb az óvodás gyermekek irodalmi nevelésére.

Külön is hiányolnunk kell, hogy a jugoszláviai magyar népköltészet nincs jelen az óvodai irodalmi nevelésben, jóllehet igen értékes anyagot nyújt Penavin Olga *Szélördög* (Bácskai népmesék), valamint újabban Matijevics Lajos *Tíz, tíz, tiszta víz* (Jugoszláviai magyar népi mondókák) című gyűjteménye és Bori Imre *Idő, idő, tavaszidő* című hazai népköltészetünkéből válogató gyűjteménye.

A műmesék közül is azok szerepelnek legnagyobb előfordulási számmal, amelyeknek elragadó, nemes mondanivalója van (pl. Fazekas Anna: *Öreg néne özikéje*, Valentyin Katajev: *Hétszínvirág*, Gyulai Pál: *A róka, a medve és a szegény ember*, Costantinescu: *A három törpe*, La Fontaine: *A róka és a golya*, Branko Ćopić: *Az ötödik század futárja*, Ella Peroci: *Velem nem játszik senki?*, Arany László: *A kis malac és a farkasok* stb.).

De nem kevésbé alacsonyabb az előfordulási számuk azoknak a meséknek sem, amelyek költői hiperbolizmusra épülnek és tréfás mondanivalójukkal, ízes humorokkal ragadják el a gyermek lelkét (pl. Zelk Zoltán: *A három nyúl*, Móra Ferenc: *Nagyhatalmú Sündisznócška, Sündisznócška lovagol*, Grimm testvérek: *A vitéz szabócška, A brémai muzsikuskok*, Andersen: *A császár új ruhája* stb.).

Vagy azoknak a meséknek, amelyekben csodálatos mesevilág tárul fel, vagy amelyeknek költői kifejezésformája, nyelve varázslatosan lenyűgöző (pl. Andersen: *A rút kiskacsa*, Grimm testvérek: *A halász meg a felesége*, Kormos István: *A kevély kiskakas*, Csukás István: *Sün Balázs*, Arany László: *Icinke-picinke* stb.).

Óvónőink sok jó mesét és elbeszélést dolgoztak fel az óvodásokkal a felmért időszakban, de nem fordítottak kellő figyelmet a népfelzabardító háborúról szóló történetek óvodai nevelésünkben való alkalmazására. Pedig tudjuk, hogy a hazaszeretetre való nevelésnek és azon túl az eszmei nevelésnek a megvalósításához igen jó anyagot nyújtanak e történetek, és hozzáférhetőek is (Lásd: *Történetek a népfelzabardító háborúból* című gyűjteményt, valamint az újabb kiadású Vladimír Nazor: *Partizánlegendák* és Momčilo Stefanović: *A nagy háború kis hősei* című gyűjteményeket!).

Jóllehet az óvónők által kiválasztott és feldolgozott mesék és elbeszélések esztétikai és pedagógiai értékével általánosan meg lehetünk elégedve, mégsem hallgathajuk el, hogy sok jó (művészi) és óvodásoknak való mese és elbeszélés, mint amilyen Zelk Zoltán: *Erdei multság, Mese a kiscsikóról, akinek még nincs patkója, Kecskére bízta a káposztát*; Kormos István: *Kacor király, Egy fazék méz, A nyulacska csengője*; Mészöly Miklós: *Tréfás mese, Állatok beszélgetése, Kőkény kisasszony*; Németh István: *Mi van a mama szemében?, Mi van a Bandi zsebében?, Mi van a nagymamánál?, Mit kapok születésnapomra?* és más irodalmi alkotások nem kerültek óvodai feldolgozásra, vagy csak elenyésző számban fordultak elő.

Ugyanakkor olyan mesék és elbeszélések is szerepeltek óvodáinkban, amelyeket aligha tekinthetünk jó, művészi alkotásoknak.

A gyermekvers művészi jellegénél fogva a költői nyelv, a szép szó varázsával hívja fel a gyermek figyelmét, ébreszti rá a gyermeket az őt körülvevő világ, az emberi élet, s benne önmaga élete szépségére, örömet, boldogságot fakasztó csodálatos voltára. A vers rádöbentti a gyermeket az emberben, az élőlényekben és dolgokban, a természetben és a társadalomban rejlő értékekre (szépségre, jóságra, harmóniára, hangulatra, vidámságra, a gyermeklélek pajkosságára stb.), s ezáltal öröm-, boldogság- és gyönyörérzetet vált ki a gyermekben a versfeldedte világ, a költői tárgy iránt. Ezt a gondolatunkat, a gyermekvers hatásáról vallott felfogásunkat beszédes módon támasztják alá az óvodáinkban leggyakrabban előforduló versek költői világukkal és mondanivalójukkal.

Ahogy óvónőink mese- és elbeszélésválasztását sikeresnek minősíthetjük, éppen olyan eredményes gyermekvers-válogatásuk is. Az általuk óvodáinkban legtöbbször feldolgozásra került 30 vers mindegyike igazi költői alkotás. Nem akad közöttük egyetlenegy „versfaragvány”- didaktizáló vers sem. Óvónőink legkedvesebb 30 verse közül 7 vers Weöres Sándoré, azaz a legnépszerűbb gyermekversek 1/4-e.

Megnyugtató, hogy jó versanyaggal formálódik óvodásaink szépérzéke, vers iránti fogékonysága, vonzalma. De nem lennének önmagukhoz következősek, ha el nem mondanánk, hogy a legnépszerűbb 30 vers költői között nem szerepel — sajnálatunkra — Móricz Zsigmond: *A török és a tehenek, Iciri-piciri*; Kassák Lajos: *A kivénhedt ladik, Rügyfakadás, bimbónyílás*; Szabó Lőrinc: *Kicsi vagyok én, Nyitnikék* (részlet); József Attila: *Altató, Medvetánc*; Kosztolányi Dezső: *Este, este...*; Radnóti Miklós: *Éjszaka*; Illtyés Gyula: *Mozdony*; Jankovich Ferenc: *Libák, Kánon*; Nagy László: *A jegesmedve*; Fehér Ferenc: *Kiszámoló, Kukoricapattogatás*; Brasnyó István: *Mi van a patakban, A varjú, Szerkeserek*; Domonkos István: *Kisbalta nagybalta, Mendegélt két begényke, Egy régi fénykép*; Jung Károly: *A pulyka meg a hurka, Halászok, vadászok, Őszi változatok* és más kiváló gyermekvers.

Igen nagy veszteség számunkra, hogy a hazai magyar költők versei — eltekintve a véletlenszerűen előforduló egy-két Fehér Ferenc-, Brasnyó István- és Gál László-verstől — nem kerültek óvodai feldolgozásra.

A hazai magyar gyermekköltészet, amely, új költői tendenciával, a mi tájunk és társadalmi valóságunk jegyeit fejezi ki, mégpedig a gyermek érzés- és gondolatvilágához képest korszerűen, nem hiányozhat óvodai nevelésünkéből!